

Revisie Nederlandse levermossen en *Sphagna*

Huub van Melick

Het verschijnen van "De Nederlandse Bladmossen" als eindresultaat van de revisie van deze groep planten door Dries Touw en Wim Rubers, heeft een nieuwe impuls gegeven aan het bryologisch onderzoek in Nederland. Dit valt onder meer af te leiden uit de toegenomen floristische inventarisaties die, over het gehele land verspreid, hoofdzakelijk door amateurs worden uitgevoerd. Een belangrijke en onmisbare bron van informatie hierbij is de flora van "De Nederlandse Bladmossen" die in binnen- en buitenland met veel waardering is ontvangen. Helaas is er nog geen equivalent voor de Nederlandse levermossen en *Sphagna*. De behoefte hieraan is in bryologische kringen alom bekend. Nu aan de Nederlandse universiteiten het onderzoek en onderwijs in de bryologie als gevolg van bezuinigingsoperaties zo goed als verdwenen zijn, heeft de Bryologische en Lichenologische Werkgroep van de KNNV het initiatief genomen om de revisie van de Nederlandse levermossen en *Sphagna* ter hand te nemen.

Met dat doel voor ogen heeft de werkgroep in 1991 een plan opgesteld om een deskundig bryoloog voor een periode van vier jaar full-time aan de revisie te laten werken. Om het project te financieren werd een subsidie aangevraagd bij het Prins Bernard Fonds, dat helaas ons verzoek afwees vanwege de fundamenteel wetenschappelijke aard van het project. Het bestuur van de werkgroep heeft zich toen beraden over de vraag of en in welke vorm het project toch gerealiseerd zou kunnen worden, wat tot de volgende opzet heeft geleid.

De revisie van de Nederlandse levermossen en *Sphagna* zal door vrijwilligers worden uitgevoerd. Het project ondervindt naast ondersteuning van het Rijksherbarium ook medewerking van alle andere instituten die levermossen en *Sphagna* in hun collecties hebben.

De revisie staat onder verantwoordelijkheid van de werkgroep. In het beoogde project zullen alle beschikbare collecties van Nederlandse levermossen en *Sphagna* aan een kritische revisie worden onderwor-

pen. Het materiaal zal getoetst worden aan de gangbare opvattingen over soorten en hun variabiliteit. Het doel is onder meer om een beeld te krijgen van de verspreiding en oecologie van de soorten in Nederland. De resultaten zullen in een flora van de Nederlandse levermossen en *Sphagna* gepubliceerd worden. Hierin zullen geen uitgebreide soortbeschrijvingen worden opgenomen, maar zal het accent komen te liggen op:

- oecologie;
- verspreiding in Nederland (verspreidingskaarten);
- verspreidingsareaal buiten Nederland;
- geslachtsverdeling;
- fertiliteit;
- mogelijke verwisseling met andere soorten;
- variabiliteit.

Voor de revisie is een periode van 3 jaar gepland. Voor de afwerking van de teksten en de produktie van het boek (flora) wordt rekening gehouden met een periode van 1 à 1½ jaar.

Aanpak van de revisie

Rob Gradstein is bereid de revisie van de levermossen wetenschappelijk te begeleiden. Hij zal naast de inleidende hoofdstukken en een algemene sleutel tot de genera, ook beknopte beschrijvingen maken van de families, geslachten en soorten. De "basisbeschrijvingen" van de soorten worden aan de bewerkers voorgelegd voor aanvullingen. De nadruk zal vooral worden gelegd op de diagnostische kenmerken van de soorten. De tekst over de oecologie, de verspreiding e.d. als ook de sleutel tot de soorten komen voor rekening van de bewerkers. De revisie van de *Sphagna* neemt Gerard Dirkse geheel voor zijn rekening.

Huib van Melick heeft de organisatie van het project in handen en zal onder meer de leencollecties aanvragen bij Instituten en privé-herbaria.

Rob Gradstein en Huib van Melick voeren de eindredactie van de Flora van de Nederlandse levermossen.

Medewerkers

Onderstaande personen hebben geheel belangeloos hun medewerking toegezegd.

André Aptroot: *Lophozia(ceae)*.

Mariëtte Aptroot-Teeuwen (illustraties).

Ad Bouman: ; *Cephaloziaceae* (*Cephalozia*, *Nowellia*, *Cladopodiella*), *Sphaerocarpos*.

Gerard Dirkse: *Sphagnum*.

Heinjo During: *Fossombronia*, *Haplomitrium*, *Anthoceros*, *Phaeoceros*.

Rob Gradstein: *Odontoschisma*.

Henk Greven: *Calypogeia*.

Huib van Melick: *Jungermanniaceae* (*Jungermannia*, *Mylia*, *Nardia*), *Riccia*.

Arno van der Pluijm: *Metzgeria*, *Lejeuneaceae* (*Lejeunea*, *Cololejeunea*).

Wim Rubers: *Marsupella*, *Plagiochila*, *Marchantiales* m.u.v. *Riccia* (*Targionia*, *Reboulia*, *Conocephalum*, *Lunularia*, *Preissia*, *Marchantia* en *Ricciocarpos*) en verder *Blasia*, *Pallavicinia* en *Moerckia*.

Afhankelijk van de beschikbare tijd eventueel ook nog *Aneuraceae*.

Henk Siebel: *Blepharostoma*, *Ptilidium*, *Trichocolea*.

Koos van Vliet: *Radula*, *Frullania*.

Eddy Weeda: kritisch doornemen van de oecologische beschrijvingen en controle van de localisaties.

Ben van Zanten: *Lepidoziaceae* (*Lepidozia*, *Kurzia*, *Bazzania*), *Porella*, *Pellia*.

Rudi Zielman: *Scapaniaceae* (*Scapania*, *Diplophyllum*) en eventueel *Lophocoleaceae*.

Inmiddels hebben de bewerkers de leencollecties en de "basisbeschrijvingen" voor de eerste ronde ontvangen en zijn hiermee aan de slag gegaan. Het project is hiermee in feite gestart.

We hopen U op de hoogte te houden van de voortgang van het project.